

je postigao licencijat iz teologije i crkvenog prava. Zaređen je za svećenika u Rimu 19. ožujka 1950. godine. Nakon kraćega pastoralnog iskustva u vlastitoj biskupiji vraća se u Rim gdje je na Lateranskom sveučilištu postigao doktorat iz crkvenog prava.

Nakon toga, obavlja različite poslove u diplomatskoj službi Svete Stolice. Među izrazitije poslove ubraja se služba tajnika nuncijature i nuncija u Kolumbiji te već spomenuta služba supstituta u Državnom tajništvu. Prigodom imenovanja mons. Somala za kardinala Rimske crkve novinari su isticali da je on bio neumorni i vjerni suradnik pape Ivana Pavla II. koga je pratio na svim hodočasničkim pohodima po Italiji i po čitavom svijetu.

Uredništvo Službe Božje čestita novoizabranom pročelniku kongregacije koja sada sadrži dva odjela: jedan koji je nadležan za bogoštovlje Zapadne crkve, a drugi za disciplinu sakramenata.

Barko

Mariano Magrassi, BIBLIJA I MOLITVA, Čokovac 1988.

Ravno je deset godina otkako je izišao iz tiska prijevod knjige od Mariana Magrassi: *Kristom zahvaćeni*. Čokovac – Tkon 1978. Prevodilac je poznati i priznati liturgičar o.dr. Martin Kirigin. To su ustvari duhovne vježbe što ih je pisac u Vatikanu održao kardinalima, biskupima i članovima rimske kurije. Prisutan je bio i sv. O. Papa Ivan Pavao II, kojega je voditelj mogao gledati u Matildinoj kapeli, ali ne i ostali prisutni.

Pred nama je nova Magrassi-jeva knjiga u prijevodu o. Martina. Opsegom je manja, no sadržajno veoma bogata. Nosi naslov: *Biblija i molitva*. Čokovac 1988. Knjiga ima 116 stranica.

Po vrijednosti sadržaja podsjeća nas na mnogo opsežnije knjige o istom predmetu ili na velike leksikone. Toliko je tu dragocjenog blaga. Knjiga je podijeljena na šest dijelova: Liturgijsko navješćivanje i „Sveto čitanje” – „Lectio divina” – Misli vodilje svetoga čitanja – Konkretna raspoloženja koja oživljuju – Kako se obavlja sveto čitanje – Nekadašnja „konferencija” i sadašnja revizija.

Magrassi zabacuje prigovor J. i R. Maritaina o panliturgizmu. Liturgijska slavlja, navodno, u korijenu ruše kontemplaciju. Usput navodi izjavu koncila da sveta liturgija ne iscrpljuje svu djelatnost Crkve (SC 10). Spominje također da svako pojedinačno čitanje biblijskog teksta nalazi svoje središte i žarište u liturgijskom slušanju riječi. Brevijar – Časlov donosi kratke ulomke iz Sv. pisma koje valja popunjavati privatnim čitanjem (Opća uredba časoslova 135).

U liturgiji se na poseban način nalazimo s Bogom „licem u lice”. Crkvena slavlja tokom liturgijske godine produžuju se u najskrovitijem svetištu duše. Navodi Bernarda prema kojem je „svaki od nas Crkva, tj. duša koja ljubi Boga.”

Magrassi posebno dovodi do riječi Grgura Velikog, pored Augustina i Jeronima, zatim Ruperta iz Deutza, pa Gvida I. i II. Od pjesnika navodi počesto P. Claudela i jednom Bernanosa. Navodi L. Boyera posebno ističe biblijsku protestantsku pobožnost. Iako kod protestanata nedostaje življi osjećaj s Crkvom, ipak njihov primjer ostaje poticajem i za naše vrijeme.

Što se tiče izraza „lectio divina” M. navodi Leclercq-a prema kojem je lectio divina čitanje pretvoreno u molitvu. Čitanje se obavlja ne samo pod Božjim pogledom već i u njegovu svjetlu i srdačnoj povezanosti s njim. Takvo je čitanje molitva (Delatte).

Po shvaćanju starih, sveti tekst „diše”. Ili kako se izrazio Grgur V.: „Kad slušam njegove (Božje) riječi, kao da mu gledam usta. Sv. pismo je upravljeno ljudima. „Iz božanskog pisma uzimamo hranu, riječ vječnosti”, rekao bi Ambrozije. Tu vrijedi Pavlova riječ o ulozi Sv. pisma za naš praktični život (2 Tim 3,16-17).

Na više mjesta autor napominje da je od bitne važnosti izgrađivanje kršćanskog života važnije od podataka koji nam opisuju nekadašnje životne okolnosti kad je knjiga napisana. Riječ Božja ne pripada prošlosti. Bog ne prestaje govoriti (DV 8). To je izvor s kojeg mogu piti naraštaji jedan za drugim.

Pisac navodi i mišljenje K. Bartha, po kojemu je riječ „Božji čin koji nas traži i svuda slijedi. Božja riječ stavlja pod upitnik čitavo moje bivanje i konačno me spasava.” Sv. pismo ne čitamo kao neki gledaoci sa strane koji mirno nastave svoj put. Samo jedan izraz Sv. pisma bio je kadar stubokom izmijeniti život Franje Asiškoga.

U Kristovu otajstvu okupljaju se glavne crte koje presijecaju i nose svetu povijest. U Kristu je sažeta sva povijest objave. On je „riječ kratka, riječ jasna” (Bernard). Divna je Božja pedagogija koja po susljednim razdobljima „konačno svoj narod vodi do „Nekoga” (Ch. Aurret). Krist obuhvaća cjelokupni Božji plan, on je „Amen” što ga Bog stavlja na sva svoja obećanja (2 Kor 1,19-20). Tu je misao razradio u svojoj doktorskoj tezi dr. Ivo Dugandžić. Ako svetu povijest sebi predočimo kao ravnu crtu, onda je Krist na njezinu kraju i na svakoj točki njezina tijeka” (Oscar Cullmann). Sličnih citata u knjizi je bezbroj. Pisac priznaje da se u svom radu mnogo koristio radovima H. de Lubac-a.

Vrijedna piščeva napomena da nutarnji stav jednog biblicite nije isti kao u filologa koji analizira Homera ili Tita Livija. Biblijski govor sadrži božansku riječ koja je „misterij”. To se posebno odražava na monasima Srednjega vijeka, posebno nad onima koji su ispisivali kodekse u skriptorijima.

Čitanjem se dolazi do užitka koji je kao božanski okus (sapere, sapor, sapientia), kako se izrazio sv. Teodorik. Lijepo pisac izlaže odnos Božje riječi i njezina slušaoca: „Dok osobi ništa ne kažem i dok mi ona ne progovori, za mene to i nije osoba. Kad mi progovori, onda dotični prestaje biti „On” i postaje za mene „ti”. Tu misao nalazi pisac u intuiciji židovskog mislioca Martina Bubera.

Čitanje Biblije je „molitveno čitanje”. „Čitanje Sv. pisma treba pratiti molitva, da nastane razgovor između Boga i čovjeka” (DV 25). Prisutni Bog upravlja svoju riječ meni osobno.

Važna je istina, koju iznosi Magrassi, da mi moramo živjeti biblijskim životom. U Bibliji je, naime, označen povijesni razvitak svake duše prema Božjem planu. Svaki kršćanski život nalazi se u napetosti između „već” i „još ne”, a to znači sadašnji trenutak spasenjske ekonomije.

Sveti tekst traži mene i traži moj život u svim njegovim sastojinama. On smjera na sve ono što jesam: odgovara na sve moje probleme i na sve moje stvarne potrebe. Onaj će točnije shvatiti istinu Božje riječi tko u njoj traži sama sebe, izražava se Grgur Veliki. Tu pisac ističe posebnim načinom Cistercitsku školu koja naročito tumači Pjesmu nad pjesmama. Krist je zaručnik a pojedina duša zaručnica.

Duboka je sadržajem piščeva misao da su Krist, Crkva, pojedinac cjedilo kroz koje mora proći Božja riječ (str. 90). Oznake su svetog čitanja: samo čitanje – refleksija (osvrt) – studij, razmišljanje – molitva – kontemplacija. Zapravo refleksija i studij ulaze u područje razmišljanja.

Kod čitanja je najveća zapreka žurba. Ona nam priječi da Božju riječ shvatimo, a pogotovu da je asimiliramo. Molitva je jedna od onih stvari koje se ne mogu činiti u žurbi; u žurbi se mogu čitati samo tuđe formule (str. 97).

Razmišljanjem se u srcu stvara prostor da u njemu odjekne Božja riječ. U srcu naime valja pripremiti elastičan prostor za jeku, kako bi Božja riječ prodrila u najdublje dijelove duha i dodirnuti njegove najintimnije žice.

U molitvi se Bogu obraćamo njegovim vlastitim riječima. To je Božja riječ vraćena Bogu. Bog je onaj koji u liturgiji govori. Otpjev naroda odgovara Bogu zajedničkom molitvom punom lirike (Psalmi i biblijski kantici).

Biblija je „knjiga divljenja i kontemplacije” (P. Claudel). Ona pogledu vjere otvara širok vidik na divna djela Božja, na čine koji nam objavljuju Božju svetost na djelu i svoj vrhunac nalaze u Kristovu otajstvu.

U zadnjem poglavlju pisac donosi dva načina kako se Biblija čita u skupinama. To je srednjovjekovna „konferencija” (lat. collatio), prijateljski i bratski dijalog o pojedinom tekstu Sv. pisma. No, on se ne smije pretvoriti u raspravu i sitničavo cjepidlačarenje.

Drugi je način skupnog čitanja, tzv. „revizija”. Ona polazi od nekoga konkretnog čina i događaja u životu da stigne do Božje riječi, koja mu onda daje pravu vrijednost.

Sve u svemu, ova nevelika knjiga ima obilje citata i misli. I tko za njom posegne, neće je lako odložiti, ili je pročitati samo jedanput. Zahvaljujemo o. M. Kiriginu što nam je poklonio ovaj lijepi dar na čitanje i razmišljanje.

Fra Franjo Carev